EVALUERINGSRAPPORT
- DE FRAFALDNE

UNGDOMSBUREAUET

Aktive Unge

STYRELSEN

OM PROJEKTET

De Frafaldne er et bogprojekt, hvor 20 unge, støttet af en mentor gennem foråret 2014, har skrevet essays om deres frafald fra en ungdomsuddannelse. *De Frafaldne* er trykt i 3.000 eksemplarer og nuancerer debatten om ungdomsuddannelser med unges egne historier, følelser, drømme og idéer. Denne rapport beskriver projektets design, forløb og gennemførelse.

De Frafaldne er et non-profit-projekt startet og realiseret af foreningen Ungdomsbureauet.

Forfattere:
Kenneth Salomonsen
Olav Hesseldahl

Illustrationer fra *De Frafaldne*:
Thomas Pålson

Grafisk tilrettelæggelse:
Jacob Birch og Finn Wergel Dahlgren

Tryk:
Best-Buy-Broker A/S

Projektet er finansieret af:
EU-Kommissionens Aktive Unge-program
Kulturstyrelsens Folkeoplysningspulje

Kontakt:
kenneth@ungdomsbureauet.dk
(+45) 26 62 32 91

Udgivet oktober 2014 af **UNGDOMS**BUREAUET

INDHOLDSFORTEGNELSE

4 **Hvorfor De Frafaldne?**

5 **Tak til**

6 **Opsummering**

8 **Projektet**

14 **Proces**

18 **Udgivelse, presse og omtale**

20 **Evaluering fra spørgeskemaer**

38 **Bilag 1** – Debatindlæg i Jyllands Posten,
"Skyggesiden af uddannelsesbjerget"

39 **Bilag 2** – Artikel i Nordjyske Stiftstidende,
"Ny bog: Frafald kan ikke forklares med statistik"

40 **Bilag 3** – Debatindlæg i Politiken,
"Elever er først og fremmest mennesker"

HVORFOR DE FRAFALDNE?

I regeringsgrundlaget fra 2011 er formuleret ambitionen om, at 95 % af en ungdomsårgang i 2020 gennemfører en ungdomsuddannelse. Tilbage i 2012 startede 96 % af en ungdomsårgang på en ungdomsuddannelse, men 31 % faldt fra igen. Det er over 40.000 frafald. Der er altså et stort skel mellem ambitionerne og realiteterne. Midt i de store politiske armbevægelser, tal, grafer, analyser og statistik findes frafaldshistorierne af kød og blod. 20 af disse personlige historier bliver fortalt i bogen *De Frafaldne*. Historierne kan ikke læses gennem statistik, en graf eller kvantificeres, for de er dybt personlige, drypper af autenticitet, de er vidt forskellige, rørende, oprørende og meget ærlige. *De Frafaldne* giver plads til udfoldelse af nuancerne i historierne og giver den fornødne plads og tid til at forstå, hvordan frafald opleves. I hvert fald for 20 unges vedkommende.

Frafald handler ikke kun om, hvad der sker, eller ikke sker, når de unge sidder på skolebænken. En væsentlig indsigt fra bogen er, at frafald fra en ungdomsuddannelse også handler om meget andet; det, der ligger uden for skolen. Man kan sige, at frafald ikke kun handler om det vanskelige ved at være elev, men om det vanskelige ved at være ung. Tag for eksempel Cecilia, der er født, opvokset og har gjort op med en dybt religiøs familiebaggrund. Bruddet med religionen har skabt store eksistentielle bekymringer, der har skubbet lektier, venner og skolen i baggrunden. Eller tag Melisa, der ingen venner har i skolen og finder mest anerkendelse uden for skoletiden som hestepige.

Det er blot to eksempler på, hvordan *De Frafaldne* bidrager til at udvide forståelsen blandt beslutningstagere om, hvad frafald er, og dermed påpege, at uddannelsespolitik også bør handle om livet uden for skolen. Uddannelsespolitik bør måske derfor i fremtiden også inkludere socialpolitiske elementer. De to eksempler illustrerer diversiteten i frafald, og håbet er, at bogen også kan vise unge i samme sårbare situation, at de ikke er alene.

I nærværende rapport kan du læse mere om, hvordan *De Frafaldne* er blevet til og hvordan projektet er forløbet.

God læselyst,

Kenneth Salomonsen & Olav Hesseldahl
Projektledere Ungdomsbureauet

TAK TIL

Tak til dem, der har gjort projektet muligt økonomisk. EU's Aktive Unge-program samt Kulturstyrelsens Folkeoplysningspulje.

Tak til samarbejdspartnere. Hygge Factory og Karen Siercke for at være med til at forme og udvikle hele idéen om *De Frafaldne*. UU-Danmark for at give projektet relevans på det uddannelsespolitiske område og for at formidle kontakten til UU-centre i hele landet. Og særlig tak til Ungdommens Røde Kors og Sidsel Faurholt, Nana Fjord de Paula, Julie Nordberg Gunst, og Thea Hass for at finde de fantastiske mentorer, og for at være åbne over for vores idéer.

Tak til Annemette Færch, David Meincke, og Anni Stjerne.

Tak til Martin Fehr Therkildsen og Mads Aagaard Danielsen for ihærdig og kompetent assistance i redaktionsfasen.

Tak til de 20 unge for deres mod og ihærdige indsats.

Tak til de 20 mentorer, der har støttet, kritiseret, stået på mål, guidet, og drukket kaffe med de unge på en måde, der har sørget for en utrolig høj gennemførelsesandel og tilfredshed blandt de deltagende unge.

OPSUMMERING

De Frafaldne er blevet trykt i 3.000 eksemplarer, og bøgerne har fået stor opmærksomhed. Mange unge har stiftet bekendtskab med bogen gennem tre af de unges deltagelse i radioprogrammet Tværs på P3, hvilket har givet unge mulighed for at spejle sig i de tyve fortællinger. Mere systematisk er bogen også blevet brugt som led i uddannelses- og vejledningsforløb for unge flere steder rundt i landet på skoler og UU-centre. Det er meget tilfredsstillende, da bogen dermed også viser sig at besidde en kvalitet, der anerkendes fagligt. Tilsammen bekræfter det at bogen har opfyldt ét af to formål med projektet, nemlig at bogen har fået liv blandt unge, særligt i forhold til andre frafaldne eller frafaldstruede.

De Frafaldne havde også til formål, at skabe opmærksomhed om den brændende platform og samfundsproblematik, som frafald på ungdomsuddannelser er. Det er lykkedes på den måde, at bogen har været genstand for stor opmærksomhed. Der har været flere debatindlæg og omtaler i forskellige aviser, og så har der været stor efterspørgsel efter bogen fra vejledere, undervisere, beslutningstagere og privatpersoner med interesse for unge og uddannelse. Bogen har været en dåseåbner for voksnes tilgang til at forstå hvad frafald handler om.

Udover de prædefinerede formål har en tredje ting vist sig. På forhånd havde vi en forhåbning om at de tyve unge og de tyve mentorer ville have gavn af at være en del af projektet. Det har i høj grad vist sig at være tilfældet. De tyve unge har været på en rejse, hvor de både har gennemgået en faglig og personlig udvikling, samt blevet mere afklarede om deres fremtidige uddannelsesvej. De tyve mentorer har oplevet, hvordan deres indsats gør en forskel, og hvordan de er blevet bedre redaktører. Projektet har dermed en dimension, der ikke blot er vidensindsamlende, men også er kompetencegivende for de involverede.

Derudover peger evalueringen på en generelt set stor tilfredshed med de mange forskellige elementer af projektet, alt fra den indledende uddannelsesweekend for mentorerne til de unges oplevelse af bogens grafiske udtryk. På den måde er vi fra projektledelsens side ovenud tilfredse med evalueringens resultater. Alt i alt, er et bogprojekt som *De Frafaldne* en spændende måde, at få sat fokus på en brændende platform, hvor der mangler unges perspektiver. Vi er overbeviste om at *De Frafaldne* har en opbygning, der er mulig at konvertere til andre områder. Ungdomsbureauet håber derfor i fremtiden at lave endnu flere bøger efter denne model. Måske en hel De …-serie?

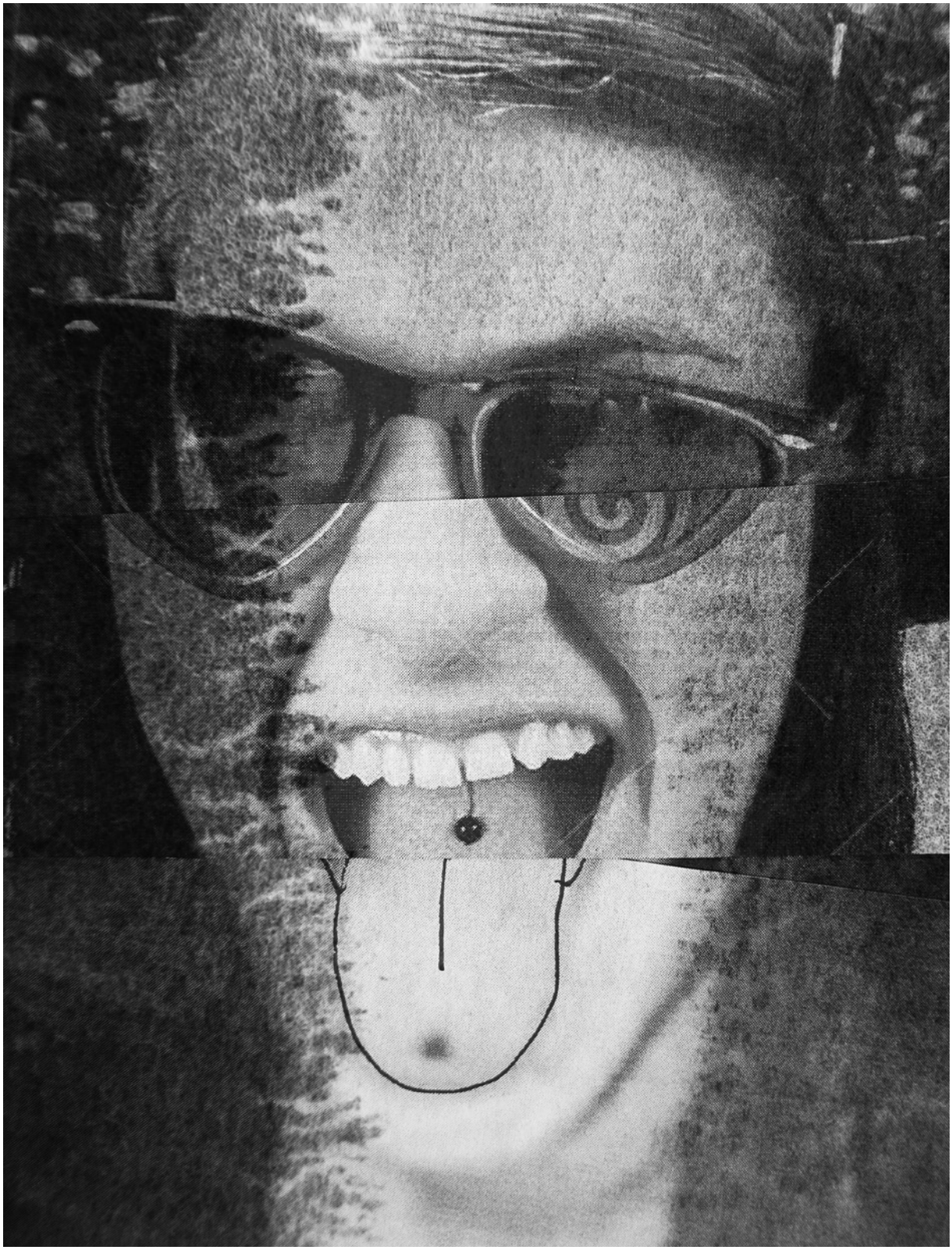

PROJEKTET

Dette afsnit beskriver, hvordan hele projektet i udgangspunktet er bygget op. Altså hvordan skelettet er konstrueret. Hvordan vi derpå har puttet kød på skelettet gennem processen og hvordan projektet reelt er forløbet, opsummeres i afsnittene **Processen** og **Evaluering**.

Idéen med projektet var at unge, der var faldet fra en ungdomsuddannelse, selv skulle skrive deres frafaldshistorie, så der hverken var "voksne" til at stille opgaven, eller spørgsmål formuleret ned i detaljen, som de unge skulle besvare. Sammen med en mentor skulle den unge, gennem en proces, tale om, og eventuelt bearbejde, sit frafald. Det skulle efterfølgende være udgangspunktet for et personligt essay om frafald, der gerne måtte have litterære ambitioner. Med 20 par af unge og mentorer skulle de tyve essays tilsammen blive til bogen *De Frafaldne*, der er trykt i 3.000 eksemplarer.

Fra starten af projektet var der to primære formål:

- Bogen *De Frafaldne* skal inspirere og guide andre unge i samme penible situation over hele landet.
- For det andet vil *De Frafaldne* supplere forståelsen af ungdomsuddannelse, vejledning og frafald blandt beslutningstagere og andre "voksne", der arbejder med området. De 20 essays i bogen driver af hverdag, følelser, drømme og bristede drømme, ambitioner og erfaringer, som vi mener kan gøre, at beslutningstagere og uddannelsespinger kan se mere holistisk på området, end hvad der hidtil har været tilfældet.

Ud over disse to formål har det også været ambitionen, at de unge i projektet skulle gennemgå en positiv personlig udvikling. Håbet var, at de kunne komme både fagligt og mentalt styrket ud af forløbet og derudover også være mere afklarede om deres fremtidige uddannelsesvej.

Projektledelse og tidsplan

Ungdomsbureauet tog initiativet til *De Frafaldne* og er projektejere. Derudover har Ungdomsbureauet stået for projektledelsen og administrationen gennem hele processen, hvilket vil sige:

- Udvikling af projektet
- Funding og etablering af samarbejder
- Rekruttering af unge
- Udvikling af workshopmodel og uddannelse af mentorer
- Sammensætning af unge og mentorer
- Starte, understøtte og fastholde unge samt mentorer
- Redigering af bogen
- Tilrettelæggelse af korrekturlæsning, layout, illustration, trykning og distribution
- Pressearbejde
- Regnskab
- Evaluering

Projektet tog otte måneder, efter at finansieringen var på plads. Tidsplanen og generelle arbejdsopgaver for *De Frafaldne* ses her:

	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.
FASE 1 – FORBEREDENDE								
Yderligere funding								
Rekruttering og screening af unge deltagere								
Rekruttering og screening af frivillige mentorer								
Udvikling og planlægning af otte workshops								
Uddannelsesweekend for frivillige			26./27. apr.					
Match af unge og frivillige			25.apr.					
FASE 2 - GENNEMFØRELSE								
Workshop 1-8			28. apr.		27.jun.			
Fastholdelse og engagement af deltagere + frivillige								
FASE 3 – OFFENTLIGGØRELSE OG EVALUERING								
Korrektur, design, layout og tryk af bog								
Udgivelsesevent							8.aug.	
Pressearbejde								
Distribution								
Evalueringsrapport og afrapportering								

Samarbejdspartnere

Fra starten af projektet har der været tre samarbejdspartnere i projektet, der har bidraget til projektet på forskellige måder. Ungdommens Røde Kors rekrutterede, med deres store erfaring og netværk, mentorerne til projektet. UU-Danmark bistod i udviklingen af projektet og i forhold til rekrutteringen af unge og senere hen distributionen. Hygge Factory har lavet lignende projekter tidligere inden for andre områder og bistod i udviklingen af forløbet.

Finansiering

Projektet er non-profit, og der genereres ikke noget overskud af projektet, hvilket blandt andet betyder, at bogen er gratis og frit tilgængelig på nettet.

EU's Aktive Unge-program (aktion 5 Ungdomsseminarer) finansierede 75 % af projektet og var betinget af en medfinansiering andetstedsfra. De resterende 25 % kom fra Kulturstyrelsens Folkeoplysningspulje.

PROJEKTETS DELTAGERE

De Frafaldne er selvsagt ikke noget uden de 20 unge og deres 20 mentorer. I det følgende er beskrevet nærmere om de unge og mentorerne og om, hvordan de er blevet klædt på til at deltage i projektet

For at kunne være med i projektet som ung var der opstillet tre kriterier:

- Den unge skulle være faldet fra en ungdomsuddannelse.
- Den unge måtte ikke have gennemført en ungdomsuddannelse.
- Den unge skulle være faldet fra en ungdomsuddannelse inden for det seneste år.

Der var ikke et krav om, at den unge kunne skrive. Der var heller ingen forventning om hjemmearbejde, da alt arbejdet i forbindelse med projektet var tilrettelagt, så det kunne klares i nærvær med den unges mentor. Til gengæld blev de unges motivation for at deltage i projektet testet. De unges tilmelding fandt sted gennem en telefonsamtale med Ungdomsbureauet og via et elektronisk tilmeldingsmodul, hvor de kunne angive særlige ønsker og behov i forhold til matchningen med mentoren og deres deltagelse i projektet.

Til hver ung blev tilknyttet en mentor, som fulgte den unge gennem hele forløbet. Mentorerne blev rekrutteret gennem Ungdommens Røde Kors (URK), der har stor erfaring med rekruttering af frivillige og et tilsvarende stort netværk i de fire store universitetsbyer, hvor *De Frafaldne* primært har kørt (Aalborg, Aarhus, Odense, København). URK havde en række krav til mentorerne. Mentorerne skulle sørge for, at der altid var andre tilstede, når de mødtes, og URK indhentede derudover børneattester som del af deres screening. Derudover var der mulighed for screening hos en psykolog, hvis der skulle gå noget galt i forløbet.

Mentoren skulle være interesseret i skrivning og sociale problematikker og være villig til at lægge 2-3 timer per gang i løbet af den otte-ugers periode, skriveforløbet varede. Mentorens rolle i projektet var to-foldig:

- Mentoren var en betroet samtalemakker og ikke en autoritet fra uddannelsesinstitutioner, der f.eks. har indberetterpligt som lærere eller vejledere, og samtidig heller ikke en ven eller noget familie, der kunne være syltet for meget ind i den unges hverdag og syn på verden. Mentoren var slet og ret et genuint

interesseret ungt menneske, der stod klar til at tale om frafaldet og alt det, der kan være forbundet med det.
- Mentoren skulle styre hele processen i mål og herunder være skrivemakker, inspirator til og redaktør af essayet.

Fastholdelse af og dialog med mentoren i projektet skete først og fremmest gennem en digital dagbog, hvor mentoren berettede om, hvor de var i processen, hvordan det skred frem, og om de var komfortable med det hele. Hvis det ikke gik godt, havde mentoren mulighed for at bede om at blive ringet op (det er altid lettere end selv at skulle ringe op), og bruge projektledelsen fra Ungdomsbureauet til at understøtte i alle facetter i projektet. Derudover havde de tyve mentorer mulighed for at sparre med hinanden i en facebook-gruppe, der var oprettet til formålet.

Matchning af ung og mentor

For at sikre en så høj gennemførelsesandel som muligt lagde Ungdomsbureauet og URK et stort stykke arbejde i at matche den unge og mentoren på bedst mulig vis. Som del af rekrutteringen af både ung og mentor blev der i begge tilfælde spurgt ind til interesser og særlige ønsker og behov. Herefter satte URK og Ungdomsbureauet ung og mentor sammen ud fra en vurdering af, hvilke profiler, der ville passe godt sammen. Vurderingen skete bl.a. ud fra kriterier om, at mentoren gerne skulle være ældre end den unge, og at de gerne måtte have fælles interesser, der kunne lette samtalen til at begynde med.

Uddannelsesweekend

Inden mentorerne og de unge kunne komme i gang, arrangerede Ungdomsbureauet en uddannelsesweekend, hvor mentorerne blev klædt på til at varetage den særlige rolle som mentor i projektet og derudover blive informeret om projektet mere detaljeret. Programmet for uddannelsesweekenden havde, ud over en intro til Ungdomsbureauet og *De Frafaldne* samt Ungdommens Røde Kors, tre besøg udefra:

- Mentorens rolle i projektet – Hvordan mentoren passer på sig selv og den unge. Ved Signe Marie Toft, Læringskonsulent og cand. pæd. i pædagogisk psykologi
- Hvem er den unge frafaldne? En forskers arbejde med unge frafaldne gennem poesi. Ved Anne Gørlich, PhD-studerende ved Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet
- Digtoplæsning og snak om uddannelse (eller mangel på samme). Ved forfatter og radiovært Keith Lohse

Derudover præsenterede Ungdomsbureauet på uddannelsesweekenden en redskabspakke med fem emner, som det var tanken, at mentorerne kunne hive frem både før og under projektet og lade sig inspirere af. De fem emner blev præsenteret over for mentorerne, hvorefter emnerne blev diskuteret og udviklet yderligere. Således blev redskabspakken på først fem sider udvidet til en 12-siders guide for, hvordan mentoren kunne facilitere processen med den unge. Pakken inkluderede følgende fem emner og diskussionsspørgsmål:

- Meet and greet. Hvordan skabes fortrolighed med den unge? Hvordan får man en god relation op at stå?
- Redaktørrollen. Hvad er mentorens rolle? Hvad er balancen mellem ven, redaktør, sparringspartner og kritiker? Hvordan forventningsafstemmer man?
- Interview-teknik. Hvordan får mentoren afdækket hele frafaldshistorien, stillet de svære spørgsmål og kommet bag den unges facade?

- Sprog og retorik, fortælleteknik og virkemidler. Hvordan udvikles den unges eget sprog og tone?
- Det gode essay. Hvad er et godt essay?

Workshop

Efter uddannelsesweekenden blev bolden givet op til, at de unge og mentorerne kunne påbegynde forløbet. De skulle som udgangspunkt mødes otte gange á 2-3 timers varighed. Gennem de otte gange skulle de lære hinanden at kende, opbygge en tillidsbaseret relation, tale om frafaldet, og ikke mindst udarbejde et essay. I mødet mellem den unge og mentoren var der hver gang et mindre budget til at dække caféregningen og transportudgifter. Derudover var der afsat et lidt større beløb til en social aktivitet, der kunne hjælpe med at forstærke relationen mellem den unge og mentoren. Hvordan relationen mellem den unge og mentoren så udviklede sig, var naturligvis meget forskelligt fra par til par.

Til slut i processen var der et redaktionsarbejde, hvor Ungdomsbureauet gav feedback til de enkelte essay. Det havde blandt andet til formål at skabe en sammenhæng i afsnit og brug af overskrifter, samt at sikre at teksterne også forholdt sig til den overordnede frafalds- og uddannelsestematik.

DE FRAFALDNE
20 fortællinger af unge om frafald
fra ungdomsuddannelser
UNGDOMSBUREAUET

HVAD SKAL DER TIL FOR AT DU KAN OVERSKUE AT STARTE IGEN?

HVAD ER DET MED DIN FAR PÅ SKIDEREN?

HVAD ER ÅRSAGEN TIL AT DU IKKE KLARede DET?

PROCES

I dette afsnit beskrives, hvordan projektet er forløbet, og hvordan det skelet, der er beskrevet i ovennævnte afsnit, er blevet realiseret.

Unge

Det har aldrig været meningen, at *De Frafaldne* skulle være noget repræsentativt og videnskabeligt dokument, men snarere et litterært produkt og en kvalitativ tilføjelse til uddannelses- og vejledningsområdet. Derfor er de unge deltagere rekrutteret ud fra deres lyst og motivation til at skrive og medvirke i en bog. Det har blandt andet betydet, at selvom flere drenge dropper ud af ungdomsuddannelser end piger, så er der flere piger end drenge med i bogen.

Her følger en kort gennemgang profilen for de 20 unge der er med i bogen:

- **Alder:** De yngste, der er med, er 16 år, og den ældste er 25 år. Gennemsnitsalderen for de 20 unge i bogen er 20 år.
- **Køn:** Der er femten piger med og fem drenge.
- **Frafaldet:** Flere er kun faldet fra én uddannelse, og de, der er faldet fra flest ungdomsuddannelser, er droppet ud fem gange. I alt inkluderer de unges historier fra 44 frafald, hvor 31 af dem er fra erhvervsrettede uddannelser, mens 13 er fra gymnasiale uddannelser.
- **Årsag til frafald:** Årsagerne til frafald i bogen er mange og komplekse, og det taler egentlig mod bogens formål at kategorisere årsagerne. Hvis vi ser ud over det, så påpeger flere psykisk sårbarhed som en årsag til, at de ikke kunne følge med. Derudover har flere massive problemer på hjemmefronten i form af svigt eller misbrug (både fra forældre og dem selv), hvilket gør det vanskeligt at sidde og koncentrere sig i skolen. Der findes også en gruppe af unge i bogen, der kommer fra umiddelbart ressourcestærke hjem, men som ikke er motiveret for en uddannelse.
- **Landsdækkende:** Der er unge med fra alle fem regioner i Danmark. Fra Region Nordjylland fire stk. (Aalborg og Kongerslev), fra Region Midtjylland fem stk. (alle Aarhus), fra Region Syddanmark fem stk. (Fredericia, Esbjerg, Odense og Åbenrå), én fra Region Sjælland (Roskilde), og fem fra Region Hovedstaden (Helsingør, København, Hillerød, Lyngby).

Vi valgte at give de unge mulighed for at være anonyme. Et hensyn, vi viste dem, da de i langt de flestes tilfælde berører noget i deres helt nære omgangskreds, der ikke er flatterende. Tre unge valgte at skrive anonymt, og det fremgår i slutningen af deres essays, hvilke. Flere af de unge har aldrig læst en hel bog, og mange har heller ikke skrevet mere end en side. Derfor har mentorerne hjulpet de unge på vej på vidt forskellige måder. I to tilfælde har mentorerne skrevet teksterne for de unge pga. dysleksi. Da to af de unge ikke boede tæt på deres mentor, klarede de en del af deres kontakt via skype, suppleret af et par enkelte fysiske møder.

Rekruttering

Erfaring fra URK om rekruttering af unge til lignende projekter tilsiger, at rekrutteringen bør ligge så tæt som muligt på startdatoen for mø-

det med mentoren for at de unge ikke mister motivation for projektet i en længere ventetid. Rekrutteringen blev besværliggjort af en påskeferie midt i de to uger, hvor der blev rekrutteret. I påskeugen havde mange uddannelsesinstitutioner fri. Vi startede med at kontakte UU-centre via mail og telefon, hvilket resulterede i ganske få interesserede unge. Vi greb derfor knoglen og begyndte at ringe til produktionsskoler, der har en daglig kontakt med netop den gruppe unge, vi ledte efter. F.eks. fik vi fat i en dedikeret lærer på Gøglerskolen i Aarhus, der efter 10 minutter fik den første unge til at ringe til os. Derefter kom yderligere tre derfra, og vi måtte takke nej til flere, da antal unge fra Aarhus var fyldt op.

Ud over produktionsskolerne kontaktede vi også elevbevægelsen, hvor Erhvervsskolernes Elev Organisation var meget samarbejdsvillig og på en weekend fandt fem unge fra hele landet, der gerne ville være med. Desuden brugte vi vores personlige netværk i uddannelsesdanmark.

En del unge kontaktede os, men kunne ikke blive tilbudt en plads, da de ikke levede op til de tidligere nævnte kriterier, der var opsat for deltagelse i projektet. Da vi havde opnået det ønskede antal unge, stoppede vi rekrutteringen. Vi valgte at rekruttere 24 unge (og 24 mentorer) i forventning (og baseret på URKs tidligere erfaring) om, at ikke alle par gennemfører forløbet. Det viste sig at holde stik, da vi i sidste ende stod med 20 tekster, hvilket er en tilfredsstillende gennemførelsesandel. De fire unge, der forlod projektet, var desværre alle drenge, der dermed kunne have givet projektet en mere ligelig kønsfordeling. Én af drengene havde en anden etnisk baggrund. En vinkel, vi også gerne ville have haft repræsenteret i bogen.

Mentor

URK udarbejdede, i samarbejde med Ungdomsbureauet, rekrutteringsmateriale, der blev sendt ud gennem URKs sædvanlige rekrutteringskanaler. Interesserede indsendte ansøgninger og blev derefter inviteret til en samtale med URK, hvilket var udgangspunkt for udvælgelsen af mentorerne. Mentorerne var hovedsageligt studerende på de videregående uddannelser. Derudover var der et par enkelte færdiguddannede jobsøgende.

Ungdomsbureauet og mentorerne havde en løbende kontakt, der omhandlede vidt forskellige ting. Nogle havde brug for at starte relationen med den unge op og få råd til tillids- eller taleøvelser, andre mentorer havde brug for at blive motiveret, mens nogle mentorer brugte Ungdomsbureauet til at læse tekster igennem løbende og få feedback.

Opstart og fastholdelse af unge og mentorer

Der lå et stort arbejde i at få de enkelte par i gang med deres proces. Helt lavpraktisk svarede mange af de unge f.eks. ikke på telefonopkald fra numre, de ikke kendte. Derfor var Ungdomsbureauet nødsaget til at ringe til de unge (eller deres vejledere eller lærere, der havde fået dem med i udgangspunktet), for at få dem til at svare på henvendelser fra mentorerne. Ud over det var der også flere par, der kommunikerede fint elektronisk, men hvor de unge meldte fra, når de endelig skulle mødes fysisk. Dette var mentorerne dog blevet advaret om under uddannelsesweekenden, og alle par kom i gang i løbet af de første 14 dage. Ud af de 24 mentorer var der fire, der måtte have ny ung, fordi de unge sprang fra. Derfor kom fire par lidt senere i gang end de andre, da der skulle findes nye unge. Eftersom mentorerne, efterhånden som

de mødtes med de unge, begyndte at kende dem bedre end Ungdomsbureauet, holdt vi kontakten til de enkelte par gennem mentoren. Mentorerne, der som tidligere beskrevet skulle skrive i en digital dagbog, hvor de kunne bede om at blive ringet op, brugte telefonlinjen ofte. Flere af mentorerne benyttede sig af chancen for at få feedback på essays. Det fungerede på den måde, at de sendte tekststykker, som Ungdomsbureauet så læste og gav kommentarerer i et dokument, der blev sendt retur. Derefter blev kommentarerne uddybet telefonisk, og der blev givet gode råd til, hvordan mentorerne kunne tage feedbacken med tilbage til den unge.

Redaktion og afslutning på skriveproces

Til slut i processen var der, som tidligere beskrevet, indlagt en redaktionsgang, hvor Ungdomsbureauet læste alle tekster igennem og gav en mere omfangsrig feedback. Der var en del feedback, der mest af alt handlede om at lave underoverskrifter og mindre afsnit. Derudover var der en del af teksterne, der skulle forholde sig lidt mere til uddannelse rent indholdsmæssigt, og andre tekster som skulle reflektere endnu mere over, hvad den unge selv kunne gøre anderledes (fremfor udelukkende at skyde skylden på andre). Feedbacken blev godt modtaget, og den stramme deadline, hvor Ungdomsbureauet brugte en del tid på at indhente teksterne og presse på til sidst, blev overholdt. Den stramme deadline motiverede faktisk en del af de unge til at få skrevet teksten færdig og nå i mål.

UDGIVELSE, PRESSE OG OMTALE

Udgivelsesevent

For at markere udgivelsen af *De Frafaldne* og hylde de unge og mentorerne arrangerede Ungdomsbureauet et udgivelsesevent, der var henvendt til de involverede i projektet såvel som til andre interesserede. Udgivelsen og offentliggørelsen af bogen blev afholdt fredag d. 8. august til et offentligt arrangement i Koncertkirken på Nørrebro i København. Inden arrangementet åbnede dørene til offentligheden, var Ungdomsbureauet vært ved en middag for mentorerne og de unge. Til selve udgivelsen var der ca. 150 gæster. Programmet var som følger:

- Velkomst og politisk mål med *De Frafaldne*, projektledere fra Ungdomsbureauet Kenneth Salomonsen og Olav Hesseldahl
- Hvorfor uddannelsespingerne bør læse *De Frafaldne*, ved direktør i SFI Agi Csonka
- Poetryslam inspireret af *De Frafaldne*, ved Sofie Diemer Leonhardt
- Musikalsk baggrundstapet (kontrabas og flygel) og mingling.

Distribution

De Frafaldne er trykt i 3.000 eksemplarer og er yderligere frit tilgængelig på Ungdomsbureauets hjemmeside . Ungdomsbureauet har arbejdet for at få udbredt kendskabet til bogen og sendt bogen til centrale beslutningstagere, aktører, der har været i berøring med projektet, og til pressen. Derudover er *De Frafaldne* blevet uddelt til to konferencer for UU-vejledere med hver 200 deltagere, og stadig flere uddannelsesinstitutioner henvender sig for at få tilsendt bøger. Foreløbig, en måned efter udgivelsen, er vi kommet af med 1.500 bøger, og vi modtager stadig flere henvendelser fra hele landet.

Grafisk udtryk

For at udvikle et særegent udtryk i bogen, havde vi en indledende snak med et sæt grafikere (www.jacobbirch.com) og en tegner (Thomas Pålsson), der satte sig ind i bogens formål og sjæl. Efter at de havde læst teksterne, udviklede de et udtryk og univers til bogen. Vi lagde vægt på, at universet ikke måtte være for dystert, men at det skulle holdes i sort/hvid, så det ikke overstrålede, men understøttede de 20 essays.

Pressedækning

Ungdomsbureauet har arbejdet for, at *De Frafaldne* får presseopmærksomhed, og man har selv skrevet to debatindlæg d. 8. august i Jyllands-Posten (Skyggesiden af uddannelsesbjerget, BILAG 1) samt d. 6. september i Politiken (Elever er først og fremmest mennesker, BILAG 3). Der er blevet bragt en historie i Nordjyske, hvori en ung fra projektet samt Olav Hesseldahl fra Ungdomsbureauet udtaler sig (BILAG 2). Derudover planlægger radioprogrammet Tværs på P3 et tema om uddannelse og frafald, hvori to af de unge fra *De Frafaldne* skal fortælle deres historie.

Oplæg

Ungdomsbureauet er blevet inviteret til at fortælle om projektet i flere sammenhænge, og der kommer stadig nye forespørgsler. Indtil videre er Ungdomsbureauet inviteret til:

- at være vært for et debatarrangement på biblioteket KUBIS NORD i København, hvor

tre af de unge deltager og fortæller deres historie
- at holde oplæg omkring projektet til CEFU i forbindelse med deres interne udviklingsdage
- at fortælle om projektet og dets erfaringer i forbindelse med et afklaringsforløb for unge, arrangeret af det kommunale aktiveringsinitiativ JUMP i Roskilde

Bogens øvrige anvendelse

De Frafaldne er også blevet efterspurgt af diverse uddannelsesinstitutioner og UU-centre som undervisningsmateriale. Indtil videre tæller listen følgende:

- Hårup Skole som litteratur i danskundervisningen
- Afklaringsforløb for uafklarede unge i UU-Skanderborg
- Forløb for unge i UUV Køge Bugt
- Vejlederuddannelsen på VIA University College

Derudover har bogen fået en lektørudtalelse, som anerkender den som faglitteratur inden for området og kan understøtte bogens vej ud på bibliotekerne. Indtil videre er der bestilt en mindre portion bøger til fordeling på biblioteker rundt om i landet.

EVALUERING FRA SPØRGESKEMAER

METODE

Der er udsendt separate spørgeskemaer til henholdsvis de unge og mentorerne i projektet. For mentorerne har 19 ud af de 20 mentorer, der har leveret tekster ind til bogen, besvaret spørgeskemaet. For de unge er der en lidt lavere svarprocent: her har 14 ud af 20 besvaret spørgeskemaet. I alle besvarelserne, både de unges og mentorernes, er samtlige spørgsmål besvaret. Dog med undtagelse af de spørgsmål, der i mentorevalueringen handler om uddannelsesweekenden. Her har 16 besvaret spørgsmålene, da nogle af mentorerne ikke havde mulighed for at deltage. Begge spørgeskemaer er besvaret efter projektets afslutning mellem d. 1. og d. 15. september 2014. Begge spørgeskemaer har været anonyme.

I de to spørgeskemaer, har vi spurgt de unge og mentorerne ind til deres oplevelser af projektets forskellige elementer, samt deres mere generelle opfattelser af projektet og dets resultater. I det følgende vil vi gennemgå resultaterne fra de to evalueringer.

MENTOREVALUERING

Mentorevalueringen går igennem projektets forskellige faser, som er hhv.: motivation for deltagelse, rekruttering, uddannelsesweekend, selve workshopforløbet, oplevelsen af den unge og produktet. Allerførst vil vi dog kigge på nogle af mentorernes generelle betragtninger om projektet. Af metodiske årsager har vi valgt at placere nogle mere generelle spørgsmål først, således at mentorerne ikke får ledt deres tanker for meget ind på nogle af de specifikke enkeltoplevelser, som ville kunne påvirke deres svar i enten positiv eller negativ retning, men at de forholder sig til projektet i sin helhed.

Vi har spurgt ind til mentorernes oplevelse i forhold til deres forventninger, inden projektet gik i gang. Her er alle besvarelserne meget positive, da projektet for alle i enten høj eller meget høj grad har levet op til deres forventninger.

Figur 1: *I hvor høj grad har projektet levet op til dine forventninger?*

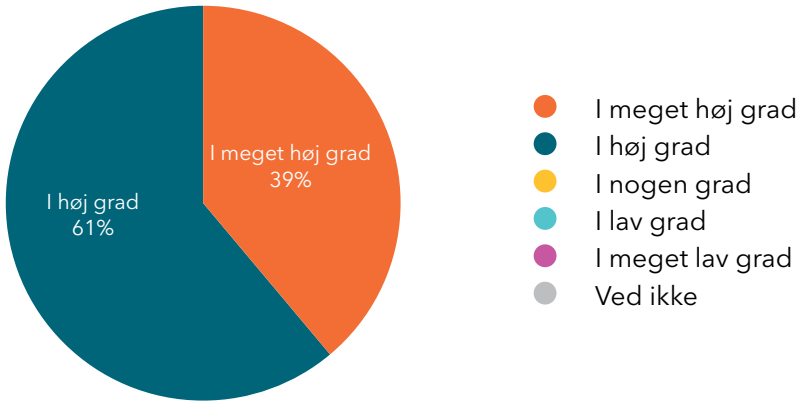

I forlængelse af det har vi spurgt til deres generelle tilfredshed med projektet. Her svarer samtlige også ligeledes, at de i enten høj eller meget høj grad er tilfredse med projektet.

Figur 2: *I hvor høj grad er du generelt set tilfreds med projektet?*

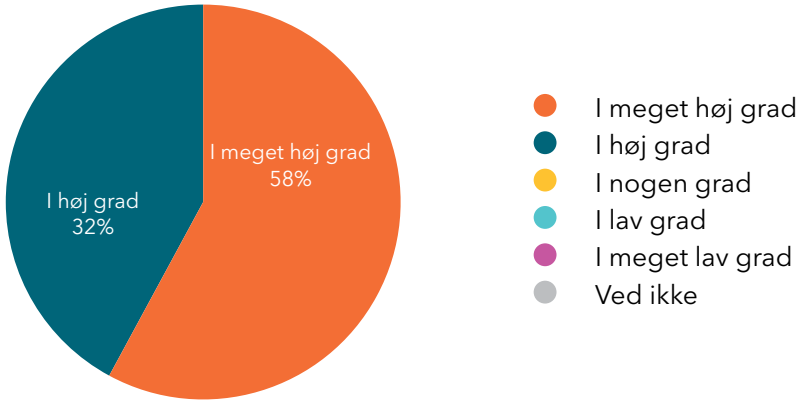

Motivation og rekruttering

I spørgeskemaet har vi bedt mentorerne om at uddybe deres motivation for at deltage i projektet. Mentorernes motivationer er facetterede, men begrundes i stor udstrækning af forbedring af cv'et, det at få nogle personlige oplevelser ved at hjælpe et andet ungt menneske på vej i livet, samt det, at projektet munder ud i en bogudgivelse:

Jeg har selv prøvet at droppe ud af en ungdomsuddannelse og følte mig meget alene i processen, så ville gerne vejlede og tale med et menneske, som kunne stå i samme situation. Derudover

havde jeg et ønske om at bruge min tid på et andet menneske, og tanken om at der ville komme et fysisk produkt ud af vores fælles samarbejde var meget tillokkende.
– Mentor

Ville gerne lave en form for frivilligt arbejde – og noget, der faktisk betyder noget for andre og som også kunne se godt ud på CV'et fremadrettet. Jeg synes projektet lød som noget for mig, fordi jeg så en mulighed for at gøre en forskel og for at udfordre mig selv, ikke mindst.
– Mentor

Nogle af mentorerne har også mere samfundsorienterede eller politiske udgangspunkter, som f.eks. at unges indspark mangler i uddannelsesdebatten eller at man gennem projektet kan skabe et produkt, der kan gøre os alle klogere på frafaldsdebatten.

Den beskrivelse af projektet, jeg modtog per mail, motiverede i sig selv mig meget til at deltage. En mere grundlæggende motivation kommer nok af, at jeg synes at være bevidst om, at et frafald fra en uddannelse er mere nuanceret, end den nutidige debat giver udtryk for. Jeg synes ligeledes, at det var spændende, at det var et skriftligt produkt, der skulle produceres. Generelt synes jeg bare, at projektet umiddelbart gav rigtig god mening.
– Mentor

Uddannelsesområdet er af stor relevans og interesse for mig. Derudover havde jeg netop deltaget i et foredrag, som omhandlede problemstillingen omkring, hvorfor så mange unge faldt fra ungdomsuddannelserne, og der slog det mig, at der manglede nogle vigtige stemmer i den diskussion – nemlig de unge selv!
– Mentor

Derudover spiller, som vi ser i flere af citaterne, det, at der kom et konkret produkt ud af det i form af en bog, også en rolle i forhold til mentorernes motivation. Betydningen af det konkrete produkt for mentorernes motivation har vi også spurgt dem specifikt ind til i spørgeskemaet.

Figur 3: *Projektet var mere attraktivt for mig, grundet det konkrete output i form af en bog*

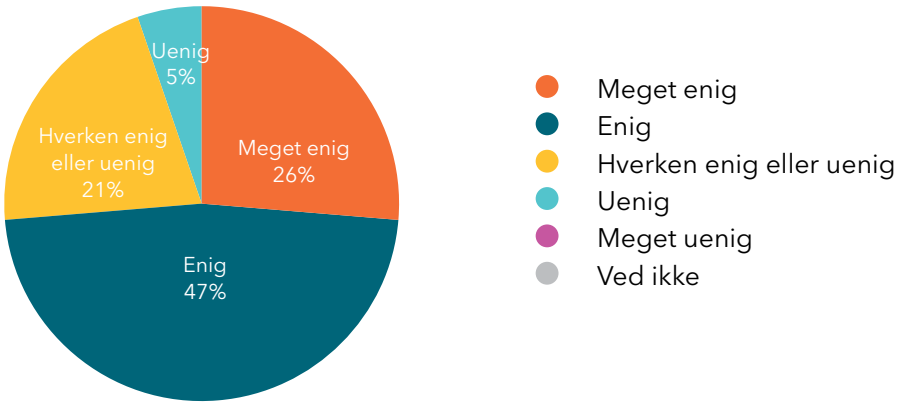

Dette spørgsmål skal ses i relation til sin kontekst af, at selve rekrutteringen af mentorerne er sket gennem URK, hvorfor der har været en stor palet af projekter at engagere sig i, som ikke har haft lige så konkrete output som *De Frafaldne*. URK nævner, at det er første gang, at de har haft et så konkret output fra et mentorforløb. Det er derfor interessant at se, at det konkrete output i mentorernes øjne har gjort projektet mere attraktivt; det er hele 73 % enten enig eller meget enig i.

Uddannelsesweekenden

For besvarelserne vedrørende uddannelsesweekenden har kun 16 af mentorerne besvaret spørgsmålene, da nogle var forhindrede i at deltage. Vi har spurgt ind til de forskellige elementer i uddannelsesweekenden, som man kan se i nedenstående figur:

Figur 4: *Uddannelsesweekenden (16 besvarelser)*

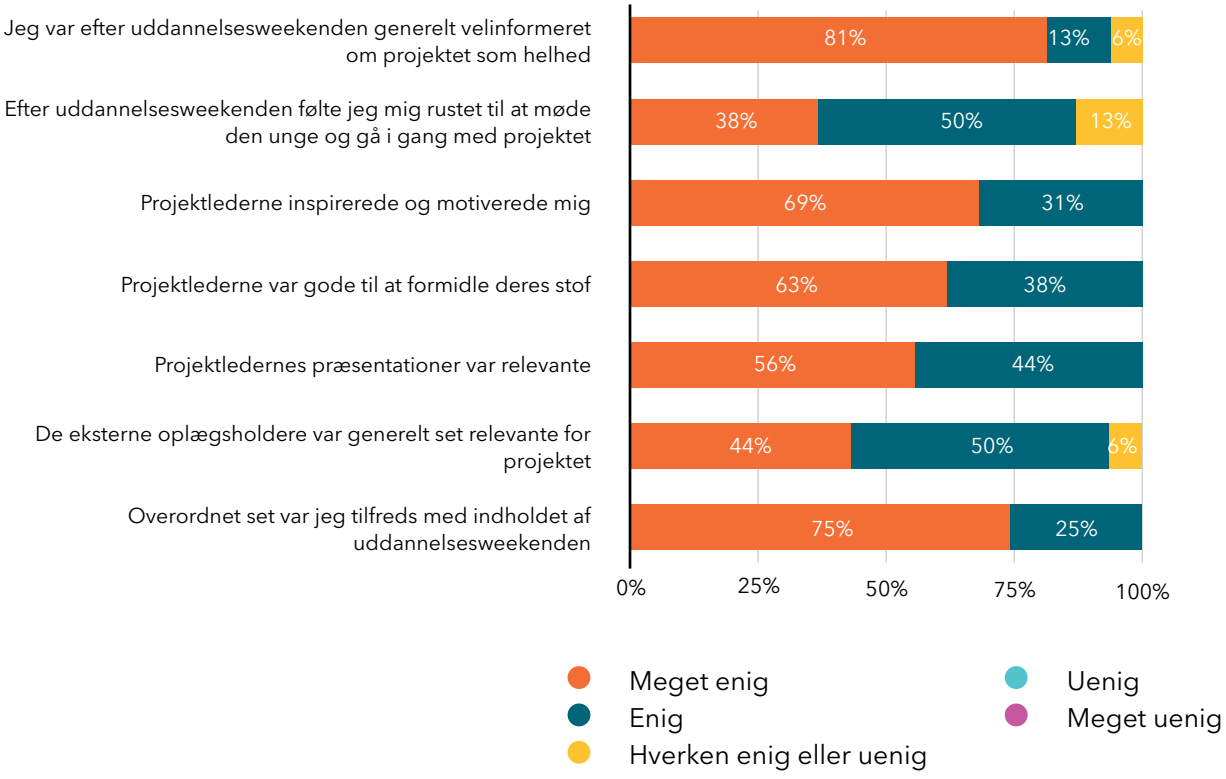

HVEM ER DE?

Vi ser således, at der er overordnet stor tilfredshed med de forskellige elementer i uddannelsesweekenden. Den har både informeret mentorerne om projektet som helhed og rustet dem til mødet med de unge. Derudover er der også stor tilfredshed med projektledernes præsentationer og deres evne til at motivere og inspirere. Ligeledes med de eksterne oplægsholdere.

Jeg synes, at den [uddannelsesweekenden, red.] generelt fungerede rigtig godt som en forberedelse til projektet, og det var nogle anvendelige hjælperedskaber, man fik med hjem derfra, som kunne anvendes igennem møderne med ens frafaldne.

– Mentor

Processen

Efterfølgende har vi spurgt ind til selve workshopforløbet med de unge og udfaldet af den. Vi har her spurgt til mentorernes faglige og personlige udvikling i forbindelse med projektet. Det har ikke som sådan været et decideret formål med projektet, at mentorerne skulle udvikle sig fagligt og/eller personligt, men vi har alligevel valgt at spørge ind til det, for dermed at kunne vurdere, om måden, processen er skruet sammen på, også er givende for mentorerne. Som vi kan se nedenfor, er der f.eks. en stor del af mentorerne, der er enig eller meget enig i, at de gennem projektet har fået lejlighed til at udvikle sig personligt.

Figur 5: *Personlig udvikling*

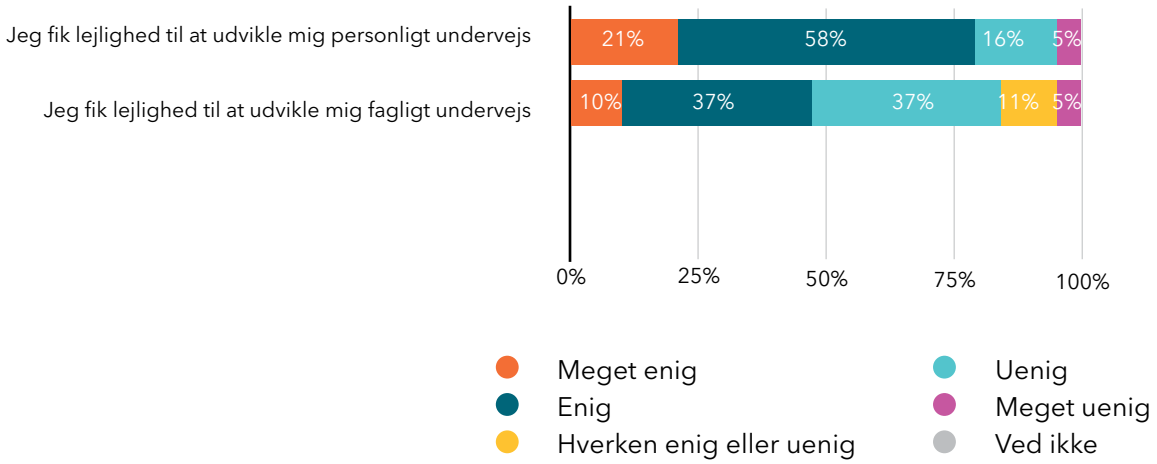

Til at understøtte mentorernes arbejde i processen med de unge, blev der udviklet en redskabspakke. For at komme nærmere en forståelse af, hvordan redskabspakken har fungeret i forløbet, har vi spurgt mentorerne til, hvorvidt den har været en værdifuld støtte undervejs.

Figur 6: *Redskabspakken var en værdifuld støtte undervejs i forløbet med den unge.*

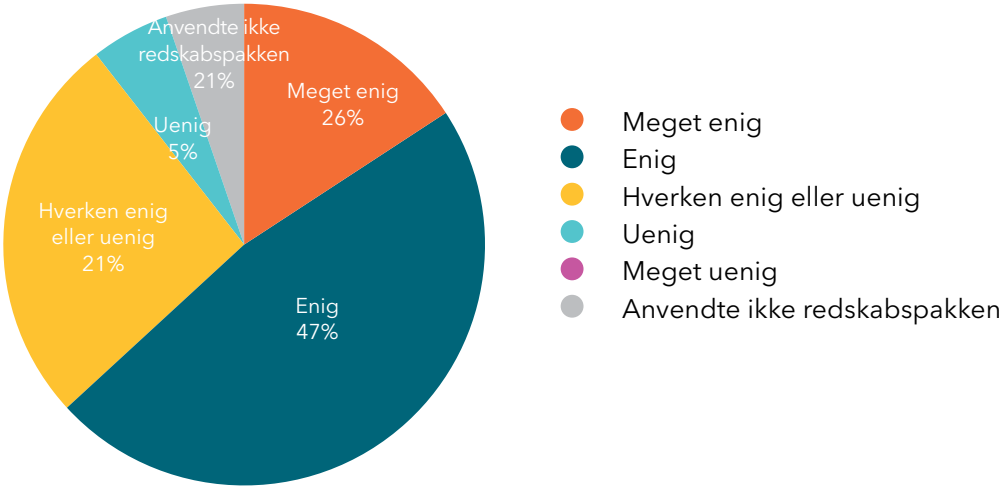

Det første, der falder i øjnene, når man ser på besvarelserne, er at hele 95 % rent faktisk har anvendt redskabspakken undervejs i forløbet. Af besvarelserne er 63 % enten enige eller meget enige i, at den har været en værdifuld støtte undervejs i forløbet. For at få udpenslet brugen af redskabspakken samt omfanget af brugen, har vi også indsamlet kommentarer og forslag til forbedringer. Særligt går kommentarerne på, at den var god at have i starten til at få overblik og forståelse for de forskellige dele af processen. Derudover er der også mange, der bemærker, at den har en stor svaghed i forhold til at være applicérbar på alle typer af unge og den enkeltes særegne situation.

Det er naturligvis svært at opstille en redskabspakke, der kan overføres direkte til den unge, da de alle har forskellige holdninger, metoder og udgangspunkter med i bagagen. Men den gav mig helt sikkert nogle redskaber til at komme i gang med processen – og videre med processen undervejs i forløbet, når det måske gik lidt trægt med skrivningen.
- Mentor

Jeg brugte ikke redskabspakken undervejs i forløbet. Til gengæld var det super dejligt at have læst den, inden projektet startede!
- Mentor

Et andet centralt led i processen er mentorernes oplevelse af, om der har været tilstrækkelig støtte til dem fra Ungdomsbureauets projektledere undervejs i projektet. Det er størstedelen af mentorerne heldigvis meget enige eller enige i.

Figur 7: *Ungdomsbureauet har undervejs i forløbet leveret den hjælp og støtte jeg har haft brug for.*

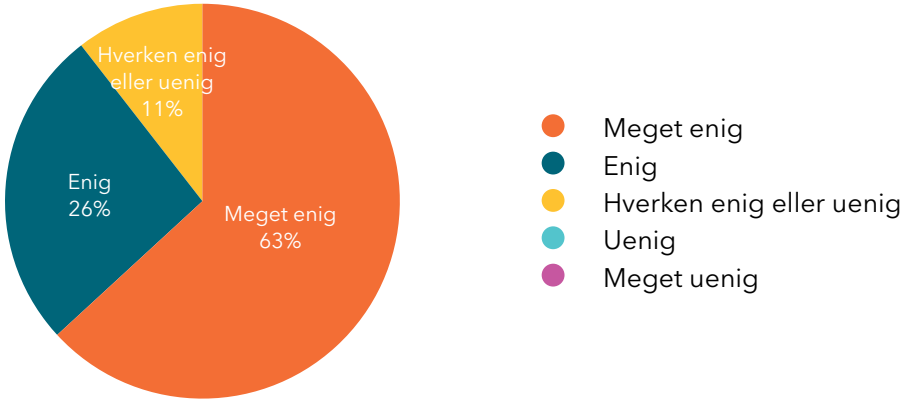

Som det sidste led i mentorernes proces med de unge sendte de deres tekster til redaktion i Ungdomsbureauet for at få feedback og kommentarer. For at evaluere på deres oplevelse og kvalitet af feedbacken, har vi spurgt til deres generelle tilfredshed med den del af processen.

Figur 8: *Jeg er tilfreds med den feedback og de kommentarer jeg fik fra Ungdomsbureauet i redaktionsprocessen.*

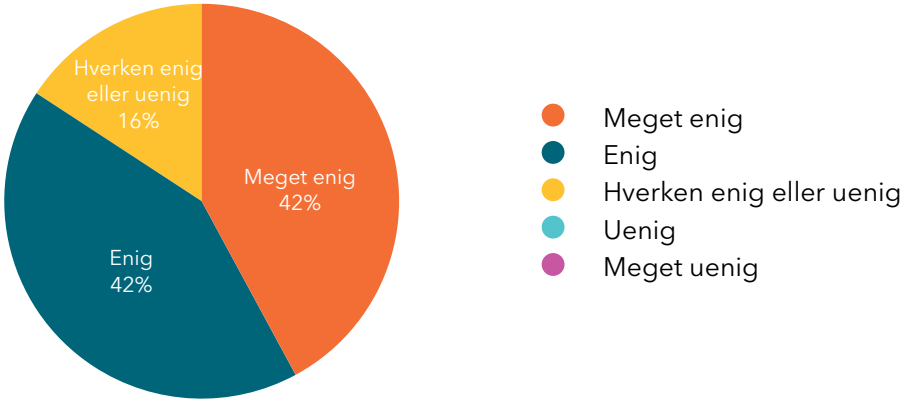

Matchning og den unge

Forholdet mellem mentorerne og de unge står som et centralt element i projektet, hvis succes er bundet op på, at en-til-en-relationerne fungerer succesfuldt. En umiddelbar indikation på hvorvidt det har været nogle gode match mellem mentor og ung, finder vi i gennemførelsesprocenten, hvor 20 ud af 23 startende par har leveret indhold til bogen. En høj gennemførelsesandel i forhold til URKs øvrige projekter. Et spørgsmål,

man kan stille på den baggrund er, hvorvidt parrene har gennemført projektet på trods af eller på grund af matchningen. I mentorernes vurdering af matchet er det dog imidlertid tydeligt, at der for langt de flestes vedkommende har været et godt match mellem unge og mentor.

Figur 9: *Matchningen af mig og den unge var et godt match*

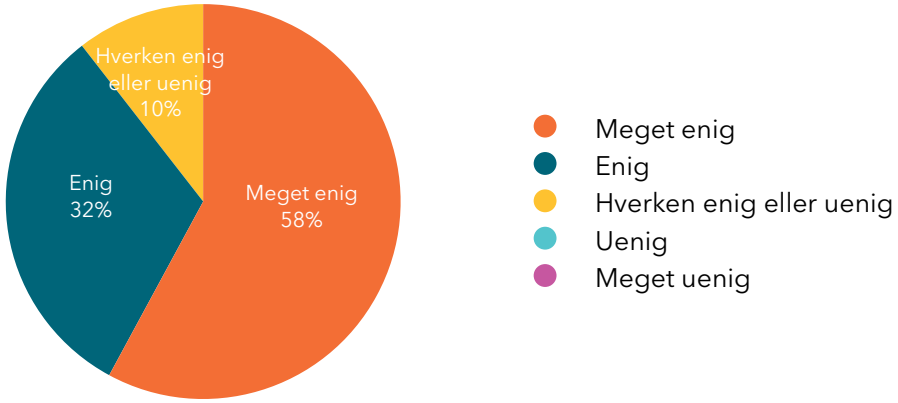

En anden indikator på, hvorvidt forholdet har været godt, er hvorvidt de unge og mentorerne har planer om at holde kontakten ved lige efterfølgende. Det er ikke noget, vi fra Ungdomsbureauets side har lagt op til, men vi hørte forskellige steder fra, at flere havde det planlagt, så vi besluttede os for at spørge dem. Til det svarede lidt over halvdelen, 57 %, at de har planlagt at holde kontakten ved lige fremover.

Et formål med projektet var at skabe en positiv udvikling for de frafaldne unge, der deltog i projektet. Vi har i mentorevalueringen derfor spurgt til mentorernes opfattelse af de unges udvikling gennem processen, både med henblik på, om de er blevet mere afklarede i forhold til deres uddannelsesvej, og om de personligt er kommet styrket ud af projektet.

Figur 10: *Mit indtryk er at den unge, som følge af processen, er blevet mere afklaret om sit fremtidige uddannelsesforløb.*

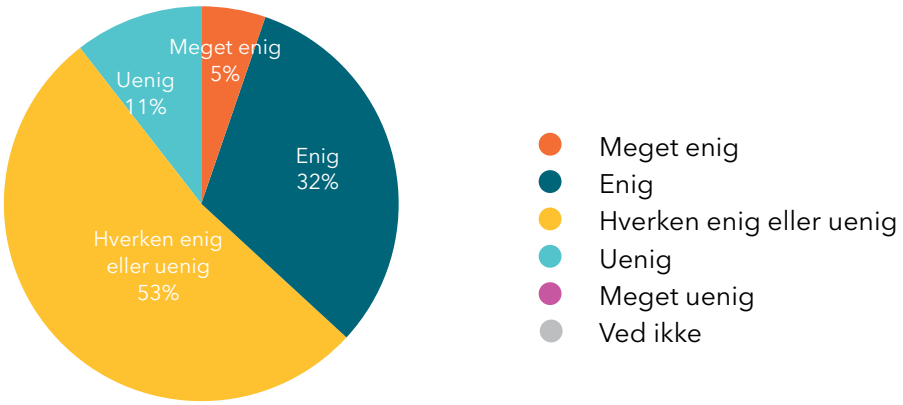

Figur 11: *Mit indtryk er at den unge har gennemgået en positiv personlig udvikling ved at deltage i De Frafaldne*

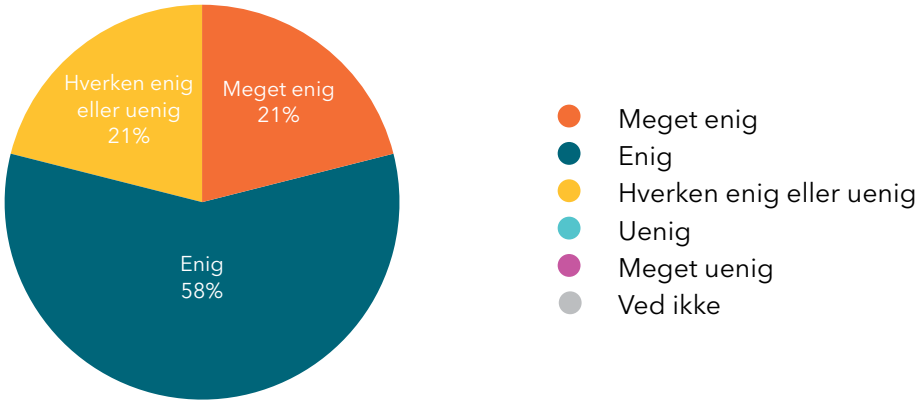

På baggrund af de spørgsmål kan vi således se, at en stor del af mentorerne har indtryk af, at de unge har gennemgået en positiv personlig udvikling ved at deltage i forløbet. Derimod er der væsentlig færre af mentorerne, der ser, at de unge er blevet mere afklarede om deres uddannelsesforløb. I supplement til disse betragtninger har vi også spurgt mentorerne, hvilken hjælp fra dem, der efter deres vurdering har været mest brugbar for den unge. Flere af mentorerne nævner, at de har været med til at bygge de unges selvtillid og selvværd op, og at det har været centralt for at kunne gennemføre forløbet. En helt gennemgående ting, som de fleste peger på, handler blot om at lytte og være genuint interesserede i de unge og deres liv. Flere beskriver det også, som at de unge har et behov for at "læsse af".

Blot, at jeg har lyttet! Men også, at jeg har været ærlig omkring min uvidenhed undervejs – jeg udgav mig ikke for at være i stand til at sætte mig ind i de ting, den unge har oplevet, for det ville have været løgn, og det havde kun brudt tilliden.
– Mentor

Det, at jeg gad at lytte – at jeg var interesseret. Nok mest det. Det var slående for mig, hvor meget det betød for den unge.
– Mentor

Ud over disse peger enkelte også på, at deres funktion har været at hjælpe med uddannelsesvalg, hjælpe med til at udtrykke og sætte ord på visse følelser, samt hjælpe med til at planlægge og strukturere teksten og skrivefasen.

Bogen

Der er generelt stor tilfredshed med bogens indhold, hvor alle mentorerne enten er tilfredse eller meget tilfredse. Det dog på trods af, at nogle enkelte er direkte utilfredse med de tekster, de selv har været med til at levere ind.

Layoutmæssigt mener enkelte dog, at bogen er lidt for dyster i sit udtryk.

Figur 12

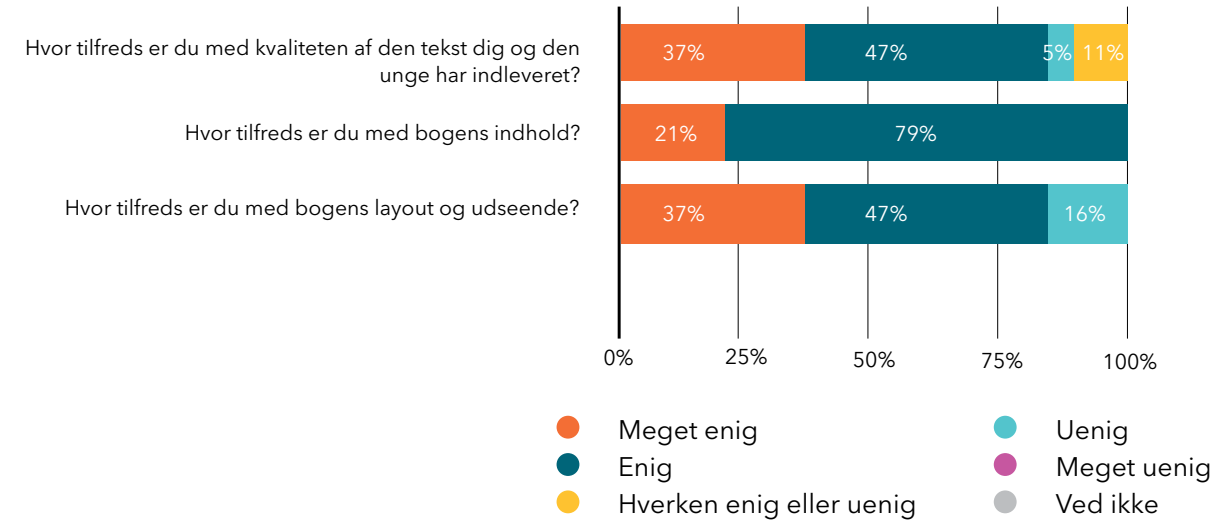

Bogens forside er meget dyster, men illustrationerne er rigtig flotte og seje. Nogen tekster er mere reflekterende end andre, men det viser jo bare, hvor forskellige de unge frafaldne er, og at man ikke kan sætte dem i én bås. Jeg har nydt at læse alle historierne, selvom jeg også har tudet lidt indimellem.

– Mentor

UNGEEVALUERING

Evalueringen af de unges oplevelser af projektet er inddelt i deres forventning og motivation for deltagelse, de unges relation til mentor, den unges egen udvikling fagligt og personligt, en evaluering af bogen, samt en overordnet evaluering af projektet.

De Frafaldne har i meget udbredt grad levet op til de unges forventninger. Hele 64 % siger, at projektet i meget høj grad har levet op til deres forventninger, mens 21 % svarer i høj grad, og 14 % i nogen grad.

Figur 13: *I hvor høj grad har deltagelsen i De Frafaldne levet op til dine forventninger?*

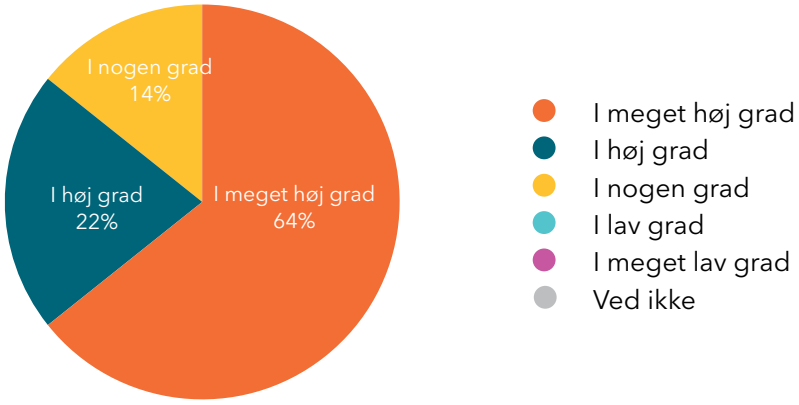

Vi har bedt de unge uddybe, hvorfor de i udgangspunktet valgte at være med i projektet. Flere begrundelser kredser om nødvendigheden af at få formidlet frafald fra ungdomsuddannelser til en bredere offentlighed og åbne op for de bagvedliggende grunde til frafald. Her er et eksempel:

Jeg synes, det er nødvendigt at have fokus på, at det ikke er alle, der burde stresse ud i en uddannelse, blot fordi de føler et pres fra familie, venner og samfund om, at "de burde blive til noget" og "ikke spilde deres tid". Jeg synes, det er spild af ens egne ressourcer, hvis man går på en uddannelse, der tager alle kræfterne fra én, så man ikke kan dyrke sine interesser og dermed sit velvære, når man har fri.

– Ung

Derudover påpegede flere af de unge, at de så projektet som en spændende og meningsgivende udfordring.

Et stort tvivlsspørgsmål, der meldte sig inden projektet gik i gang, var, om processen ville blive oplevet som en stor tids- og ressourcemæssig belastning for de unge. Derfor har vi spurgt dem ind til deres oplevelse af arbejdsmængden i projektet i forhold til deres forventninger.

Figur 14: *Var der mere eller mindre arbejde i projektet end du havde forventet?*

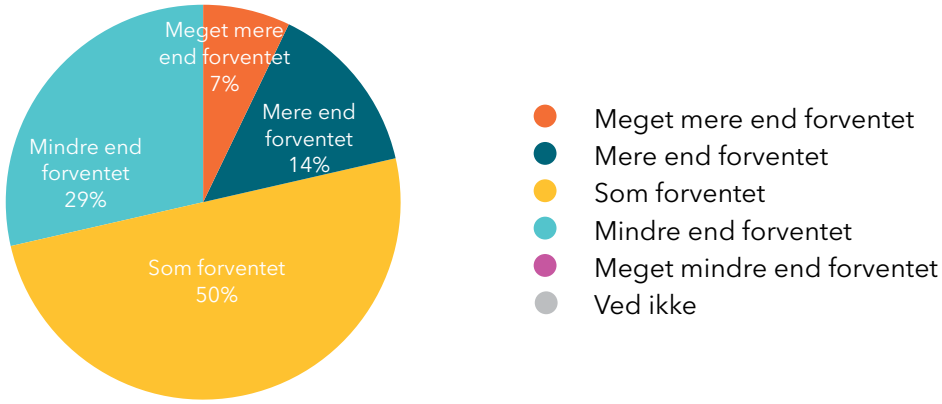

Halvdelen af de unge mener, at arbejdsmængden i projektet var som forventet, mens der er en næsten lige så stor andel af de unge, der mener, at der var mere eller mindre end de havde forventet. Det er meget positivt, at det er lykkedes os at formidle et korrekt arbejdsomfang til størstedelen af de unge, som svarer til deres forventninger, inden projektet gik i gang.

Figur 15: *Syntes du at du har mødtes med din mentor...*

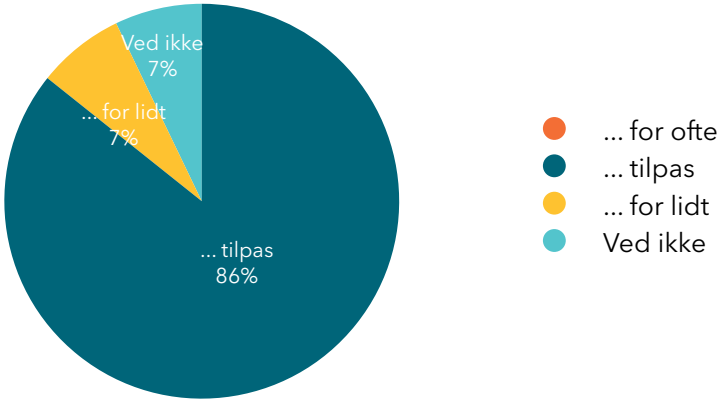

I forlængelse af spørgsmålet om arbejdsbyrden har vi også forhørt os, om de unge mener, at de har mødtes tilstrækkeligt mange gange med deres mentor. 86 % af de unge siger, at mængden af møder med mentor er tilpas. Under uddannelsesweekenden tydeliggjorde Ungdomsbureauet, at mentorerne måtte afklare og planlægge mængden af møder med deres unge på en måde, der var tilfredsstillende for begge. For de unges del kan vi konkludere, at de fik dækket deres behov.

Den unge og mentoren

Som vi også har nævnt i mentorevalueringen, er et godt forhold mellem mentor og ung vigtigt for projektet. Derfor er de unge også blevet spurgt ind til relationen til deres mentor, og der er i det hele taget en stor tilfredshed og taknemmelighed fra de unges side med deres mentor.

Figur 16: *Min mentor og jeg var et godt match.*

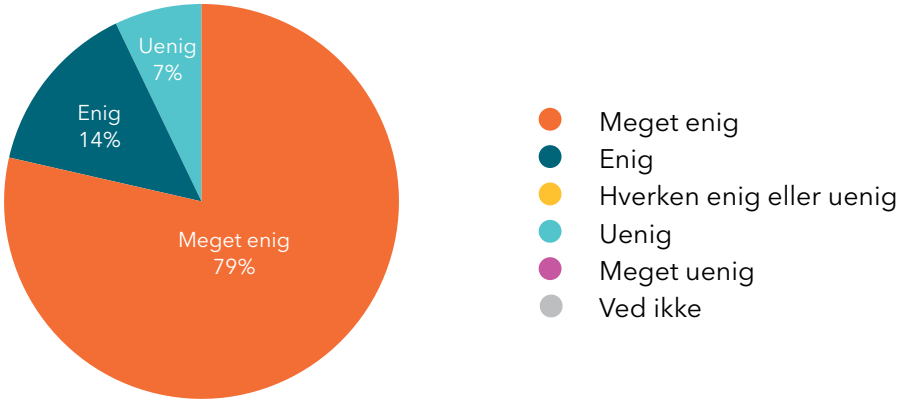

Hele 79 % er meget enig i, at matchet med deres mentor var godt, og 14 % erklærer sig enige. Kun 7 % er uenige. Det vigtigste er selvfølgelig, at der har været et godt match, men tallene taler ikke for sig selv. En tolkning af tallene kunne derfor være, at matchningen har været god af tre grunde. (1) At Ungdommens Røde Kors har fundet nogle dygtige mentorer, (2) at matchet mellem den unge og mentoren har været godt, da mentorerne har været meget forskellige, eller (3) at de unge slet og ret er dybt taknemmelige for, at der har været en anden ung, der har været genuint interesseret i dem og deres situation.

Figur 17: *I løbet af projektet fik jeg den støtte fra min mentor jeg havde brug for.*

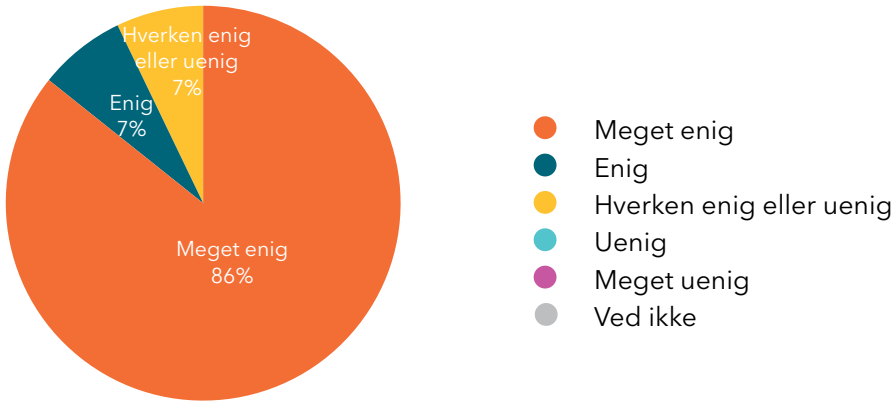

I forlængelse af det har vi også spurgt ind til, om de unge føler, at de har fået den nødvendige støtte fra mentorerne. Dette spørgsmål skulle således gerne gå ud over, om selve matchningen er god, og være et udtryk for, om de unge er blevet støttet i det omfang, de har haft behov for det. Stort set alle unge fik den støtte fra mentoren, de havde brug for. Overvældende 86 % erklærer sig meget enig i, at mentoren ydede den rigtige og nødvendige støtte.

Din egen udvikling

Vi har også spurgt ind til de unges egen udvikling under og efter projektet. Udviklingen er delt ind i afklaring om fremtidig uddannelsesvej, faglig udvikling samt personlig udvikling.

Figur 18: *Er du efter at have deltaget i De Frafaldne blevet klogere på din fremtid/fremtidige uddannelsesvej?*

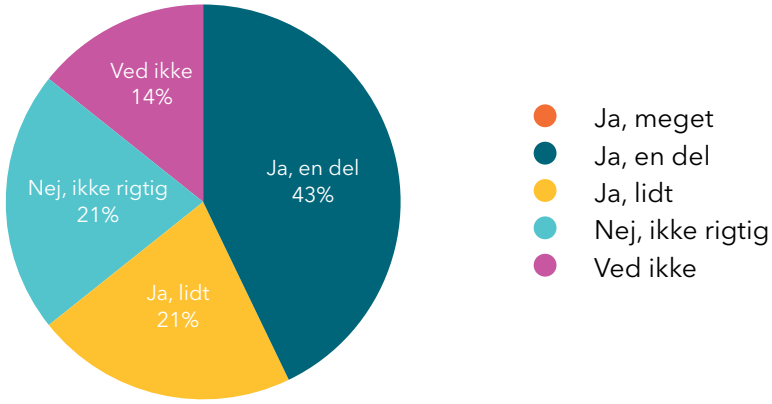

43 % er blevet en del afklaret, og 21 % er blevet lidt afklaret. Projektets formål har været at beskrive den enkeltes frafald, men egentlig ikke været fremadrettet, så det er blot en positiv og naturlig effekt af resultatet, at de unge også er blevet mere afklarede om deres uddannelsesfremtid. 21 % er ikke blevet afklaret.

Figur 19: *Har du ved at deltage i De Frafaldne udviklet dig fagligt?*

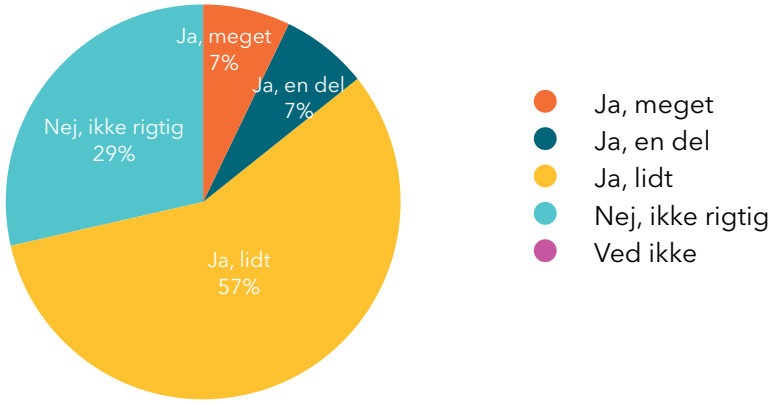

Med den faglige udvikling gennem projektet er billedet ikke entydigt. Selvom 57 % svarer, at de har udviklet sig lidt, 7 % svarer, at de har udviklet sig meget, og 7 % svarer, at de har udviklet sig en del, så svarer samtidig 29 %, at de ikke rigtig har udviklet sig fagligt.

Ud over den faglige udvikling har vi også spurgt ind til de unges personlige udvikling ved at være med i projektet. Da projektet indeholder mange forskellige elementer, kan den potentielle personlige gevinst ved deltagelsen i projektet være svær at placere. Dog er vi interesserede i, om deltagelsen i projektet helt generelt set stiller de unge bedre, end da de startede. Det er derfor positivt at se, at så mange af de unge har gennemgået en positiv personlig udvikling ved at indgå i projektets forskellige dele.

Figur 20: *Har du ved at deltage i De Frafaldne udviklet dig personligt?*

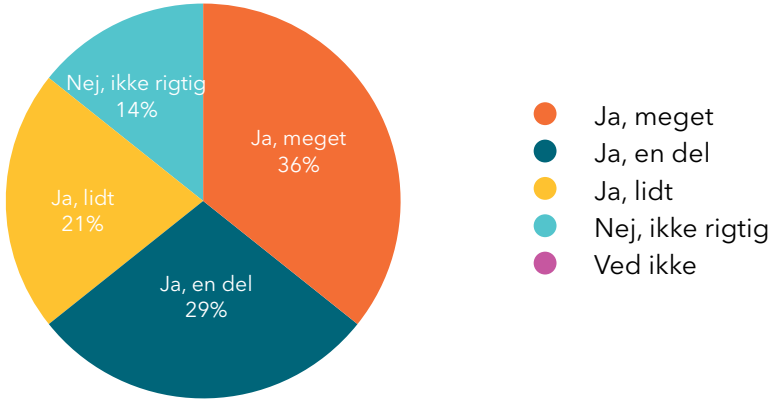

Bogen

Den enkelte unge har brugt meget tid, tankekraft og energi på at udarbejde sin tekst. Derfor er det selvsagt spændende for den enkelte unge at se på, hvordan teksten placerer sig i bogen, og i forhold til evalueringen er det relevant at se på, hvad de unge mener om bogen og dens indhold.

Figur 21: *Hvor tilfreds er du med bogen i sin helhed?*

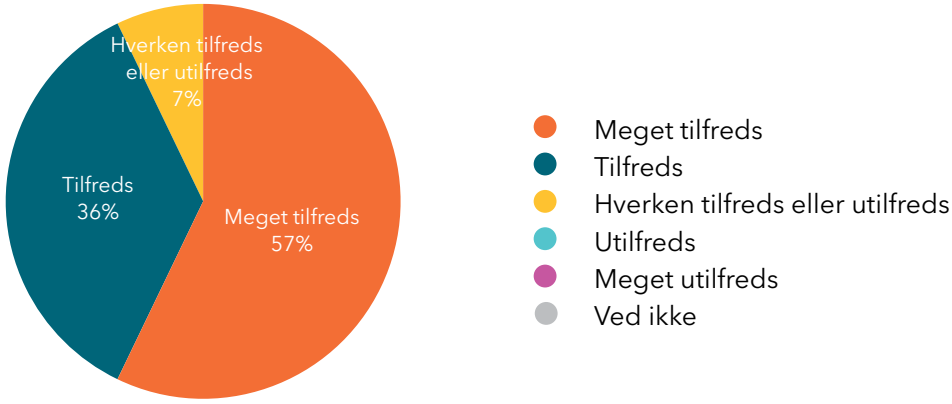

Der er stor tilfredshed med bogen blandt de unge. Hele 57 % er meget tilfredse med bogen, og 36 % er tilfredse med bogen. Den store tilfredshed med bogen er vigtig for hele projektet, da bogen i høj grad er de unges bog. Vi har også spurgt de unge ind til deres tilfredshed med hhv. layout og indhold; her tegner der sig det samme billede som ovenfor. På den baggrund vurderer vi derfor, at den store tilfredshed hverken specifikt skyldes bogens udseende eller indholdet, men sagtens kan ses i en helhedsvurdering.

Projektet

For at finde ud af de unges overordnede holdning til projektet, selve workshopforløbet og bogen, spurgte vi dem, om de ville anbefale en ven at være med i et lignende projekt, og derudover bad vi dem uddybe med kommentarer om, hvad der var hhv. det værste og det bedste ved at være med i projektet.

Figur 22: *Ville du anbefale en af dine venner at være med i et lignende projekt?*

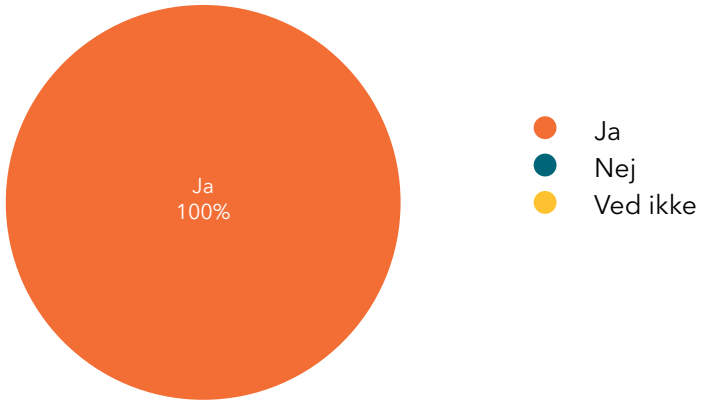

Helt overvældende svarer 100 %, at de vil anbefale en ven at være med i et lignende projekt.

Vi har bedt de unge svare på, hvad de fandt var det værste ved at være med i *De Frafaldne*. Flere svarer, at der ikke var noget værst, eller at de ikke kan komme i tanke om det. Et par stykker kredser om, at det er vanskeligt at skulle berette om så personlige ting, som et frafald også handler om. En skriver f.eks.:

Det var ret grænseoverskridende at skulle skrive noget personligt, der skulle offentliggøres og ses af store dele af Danmark. Men med det sagt, så har det værste jo også været noget af det bedste, da det har været dybt positivt at overskride sin egen grænse og dermed blive stærkere.
– Ung

Eller et andet eksempel:

Jeg lærte så meget om mig selv. Det værste var, at den skulle være så personlig, altså misforstå mig ikke – jeg er glad for min historie og det, at den er så personlig, men det var helt klart også det værste.

Derudover pointerer en enkelt, at det værste er, at projektet er slut, og at relationen til mentoren ikke nødvendigvis fortsætter:

At samarbejdet mellem mentor og forfatter er afsluttet.
– Ung

Det er jo på sin vis positivt, da det viser, at projektet er vigtigt, men også, at der er et stort hul i de unges hverdag, der kun er blevet midlertidigt udfyldt med projektet.

Når de unge skal svare på, hvad det bedste ved at være med i *De Frafaldne* har været, svarer mange, at de har fået større selvindsigt, og også, at den indsigt bliver spredt til en bredere offentlighed. Denne kommentar rammer det meget godt ind:

Jeg lærte rigtig meget om mig selv, og så håber jeg, at den kan hjælpe bare én person. Det er også tanken om at lære folk, at man ikke er alene med den situation, man står i, og at lære folk, at hvis der er 40.000, der falder fra, er der 40.000 forskellige grunde.
– Ung

Derudover peger flere også på deres mentor som det bedste ved projektet. F.eks. siger én om sin mentor:

Jeg er super glad for at have mødt min mentor: Føler mig meget lettere efter projektet.

Eller en anden, der siger:

Jeg havde en sindssygt god mentor, som jeg kunne snakke med om alt omkring bogen.
– Ung

BILAG 1 – DEBATINDLÆG I JYLLANDS POSTEN,

"Skyggesiden af uddannelsesbjerget"

Skyggesiden af uddannelsesbjerget

KENNETH SALOMONSEN
cand.soc i socialvidenskab og virksomhedsstudier, projektleder

OLAV HESSELDAHL
cand.mag. i filosofi og innovation, projektleder
Ungdomsbureauet
Gothersgade 156
København K

"Færre unge falder fra deres uddannelse" og "78.000 unge har ingen uddannelse", sådan lød to overskrifter i henholdsvis Berlingske og Jyllands-Posten i denne uge. Disse vidt forskellige overskrifter refererer til de samme tal udsendt af Danmarks Statistik.

De mange tal og statistikker, der jævnligt bliver produceret inden for uddannelsesområdet, hvorudfra man diskuterer og baserer politiske strategier, tiltag og reformer, taler sjældent selv et klart sprog, men præges af de fortolkninger, der lægges ned over. Tallene er manipulerbare og til tider unuancerede.

De unge er mærket af det

Uddannelsesdebatten kræver en mere dybtgående og holistisk tilgang, hvis man ønsker at forstå, hvad der rører sig blandt de unge, der ikke får en uddannelse.

De unge har oplevet frafaldet på egen krop, de er mærket af det, og det er en del af deres livsvilkår. Det er derfor med udgangspunkt i dem og deres erfaringer, at forståelsen kan skabes. I den danske uddannelsesdebat bliver der alt for sjældent givet plads til, at de kommer til orde på en ordentlig og fyldestgørende måde.

> De unge har oplevet frafaldet på egen krop, de er mærket af det, og det er en del af deres livsvilkår.

Hvorfor er jeg faldet fra?

Med bogprojektet "De Frafaldne" (kan hentes som e-bog på www.ungdomsbureauet.dk/de-frafaldne) har vi forsøgt at imødekomme dette behov ved at skabe et talerør for, hvad unge, der er faldet fra en ungdomsuddannelse, mener, føler, tænker og drømmer.

I projektet har 20 frafaldne unge i samarbejde med en skrivementor skrevet deres frafaldshistorie, der belyser nuancerne og kompleksiteten i årsagerne til frafald.

Dette adskiller sig fra andre kvalitative tilgange på området ved ikke bare at være et talerør, der stikker en mikrofon hen foran de unge og siger: »værsgo, snak« eller tager de unge igennem en veltilrettelagt spørgeguide. I stedet er det et talerør, som etablerer et rum, der tilgodeser og understøtter refleksion og fordybelse i dette for de unge centrale spørgsmål: Hvorfor er jeg faldet fra, og hvad gør det ved mig?

Ved Christine Antorini og embedsværket, hvor mange nuancer der gemmer sig i ordet mobning, eller hvordan det føles ikke at turde have drømme for fremtiden, fordi de gang på gang ikke har kunnet indfries?

Den danske uddannelsesdebat og den efterfølgende udvikling af ungdomsuddannelserne savner en tilføjelse af mere kvalitative input, der bliver leveret på de unges egne præmisser.

"De frafaldne" er ikke et videnskabeligt dokument, der kommer med præcise anvisninger til, hvordan man kan arbejde videre med at formindske frafaldet. Den er derimod et litterært bidrag baseret på personlige erfaringer, som kommer ud i de afkroge af livet, hvor de, der diskuterer uddannelse, sjældent sætter deres fødder eller orienterer deres blik.

En særlig præstationskultur

Det er fortællinger fra skyggesiden af uddannelsesbjerget, der i højere grad placerer spørgsmålet om de 95 pct. inden for en socialpolitisk eller mere ideologisk sfære. De unge problematiserer et samfund med en særlig præstationskultur og angst for at fejle; et samfund, hvor det er svært at være anderledes.

Deres historier giver anledning til bl.a. at diskutere, om ikke man skal forbedre forholdene for børn af stof- eller alkoholmisbrugere samt forebygge det samme misbrug blandt de unge selv.

Måske problemerne slet ikke står til at løse inden for det uddannelsespolitiske domæne? Sigter man ikke helt forkert i debatten om frafald, når man ikke tilstrækkeligt forstår de unge, det handler om?

BILAG 2 – Artikel i Nordjyske Stiftstidende,
"Ny bog: Frafald kan ikke forklares med statistik"

Ny bog: Frafald kan ikke forklares med statistik

KØBENHAVN: Ny bog sætter fokus på nogle af de 40.000 elever, der hvert år falder fra en ungdomsuddannelse. En af medforfatterne til bogen "De Frafaldne", Olav Hesseldahl, synes, det er ærgerligt, at regeringen med det sociale taxameter vil basere en omfordeling af ressourcer på elevers karaktergennemsnit fra folkeskolen.

- Den måde, man i dag måler unge og frafald på, er med tal, statistikker og rapporter. Derfor har vi skrevet en bog, der kradser i overfladen og forsøger at vise, at der altså ligger meget mere bag, siger Olav Hesseldahl, der sammen med Kenneth Salomonsen har redigeret bogen "De Frafaldne", der består af 20 essays af unge, der af den ene eller anden grund er faldet fra en ungdomsuddannelse.

- Vores bog viser blandt andet, at det ikke bare handler om dem med dårlige karakterer. Unge med gode karakterer falder altså også ud. Bogen viser også, at frafald ikke bare handler om ting, der sker i skolen. Det handler i høj grad også om det, der sker uden for skolen, siger Olav Hesseldahl.

En af de 20 "frafaldne" unge fra bogen er nordjyden Helene Glundholt, der måtte prøve to uddannelser af, inden hun fandt den rette. I dag er hun flyttet fra Aalborg til Mors for at få en læreplads.

- Jeg synes ikke, tonen om unge, der falder fra, er særligt god. Jeg får for eksempel fortalt, at jeg bare ikke gider at gøre noget. Sådan er det jo ikke. Jeg synes ikke, der er forståelse for, hvad der ligger bag min historie, fortæller Helene Glundholt, der gik ud af folkeskolen med karakterer, der sagtens kunne have fået hende på gymnasiet. Hun havde derfor ikke fået lamper til at blinke i forhold til et nyt socialt taxameter.

- Det har overhovedet ikke handlet om mine karakterer, siger Helene Glundtholt, der også sidder i Erhvervsskolernes elevorganisation.

Hun undrer sig ligesom Olav Hesseldahl over, at der ikke er flere, der tager et større eftersyn på de fem procent, der falder fra, og spørger ind til, hvad der har været de unges begrundelser.

For Helene Glundholt har det i høj grad handlet om, at hun ikke følte sig klædt på til at træffe de rette valg efter folkeskolen og derfor endte på uddannelser, der ikke passede til hendes forventninger.

- Jeg vil gerne have været på mere brobygning og virksomhedspraktik, inden jeg gik i gang, fortæller Helene Glundholt.

BILAG 3 – Debatindlæg i Politiken,
"Elever er først og fremmest mennesker"

Elever er først og fremm

Vi er nødt til at betragte elever på ungdomsuddannelserne som hele unge, der også lever et liv uden for skolebænken.

SOCIALT TAXAMETER

RASMUS ADSER, MARTIN FEHR THERKILDSEN, KENNETH SALOMONSEN OG OLAV HESSELDAHL,
UNGDOMSBUREAUET

HVAD VIL DET sige at falde fra en ungdomsuddannelse? Hvordan føles det, ikke at leve op til egne og andres forventninger? Hvordan føles det, når drømme brister igen og igen? Det er nødvendigt at lede efter svarene på disse spørgsmål, ellers risikerer løsningerne at ramme helt ved siden af og ikke hjælpe de unge til at gennemføre deres uddannelser.

I forbindelse med de kommende finanslovsforhandlinger bobler og syder debatten om, hvorvidt et socialt taxameter på ungdomsuddannelserne skal omfordele institutionernes penge på en mere socialt retfærdig måde end nu. Det lyder spændende, men pointen om, at unge ikke blot er elever, bliver glemt.

Det er nemlig ikke altid skoletiden, som skal ændres, der skal lige så ofte ydes en indsats for de unge i resten af deres tilværelse.

I Kroniken 'Lad os skabe den skole, de unge fortjener' 21.8., der er udarbejdet på baggrund af et forskningsprojekt, findes

> **Hvis det sociale taxameter skal være en god idé, skal det også medføre en social indsats**

nest mennesker

en række anbefalinger til, hvordan mange frafald fra ungdomsuddannelserne kan undgås. Anbefalingerne i forskningsprojektet knytter sig næsten udelukkende til institutionerne. Eksempelvis anbefales mere tværgående samarbejde mellem skolerne, og økonomiske midler skal afsættes til at styrke lærernes faglighed. Disse anbefalinger er et godt billede på den kassetænkning, der præger uddannelsesdebatten. Muligvis vil man kunne reducere frafaldet, men man vil ikke kunne hjælpe den store gruppe af unge, hvis problemer ligger uden for skolen.

I VORES nyligt udkomne bog 'De frafaldne' findes 20 fortællinger, bl.a. Sebastians om, hvordan hans kriminelle karriere gør det svært at tage en uddannelse, Cecilias om at bryde ud af et religiøst fællesskab, fordi hun er lesbisk, og Melisas om, hvordan ingen andre end heste vil anerkende hende.

'De frafaldne' giver med deres historier indtrykket af, at selv om kvaliteten af uddannelserne forbedres og undervisernes niveau højnes, mangler der stadig noget hjælp, der rækker ud over selve uddannelsen. Eksempelvis når man har brug for en psykolog og kun bliver bevilget tre timer af skolepsykologen til at få styr på sin depression. Det bliver den altså ikke løst af.

Derfor opfordrer vi til, at man betragter elever som hele unge, der også lever et liv uden for skolebænken. Hvis det sociale taxameter skal være en god idé, skal det også medføre en social indsats, der rækker ud over uddannelsernes traditionelle domæne.

Bogen gør det ikke lettere at være uddannelsesbureaukrat. De nemme slutninger om, at de unge falder fra fordi de ikke er motiverede eller fagligt dygtige nok, får et gevaldigt skud for boven. Her får vi 20 stærke, kloge, personlige beretninger om drømme, ambitioner og viljestyrke under uhyrligt svære vilkår, hvor systemer brister og voksne svigter. På sin egen stille måde udstiller bogen ikke blot de problemer i ungdomsuddannelsernes indretning som vi kender i forvejen. Den viser også nogle nye, som vi slet ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på. Bogen bør derfor være pligtlæsning for alle, som beskæftiger sig med børn, unge og uddannelse.

– Agi Csonka, adm. direktør, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

UNGDOMSBUREAUET

Aktive Unge

STYRELSEN